

УДК 636.92

**ВПЛИВ ТИПУ ВИЩОЇ НЕРВОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА
ВІДТВОРЮВАЛЬНІ ЯКОСТІ КРОЛИЦЬ
СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ М'ЯСНИХ ПОРІД**

А. О. Погорєлова – аспірант кафедри птахівництва, якості та безпечності продукції Миколаївського НАУ

Вивчений вплив типу вищої нервової діяльності на показники відтворювальних якостей перевіряємих кролиць за перші два суміжних окроли порід каліфорнійська та новозеландська біла. Було сформовано 4 дослідні групи: сильного врівноваженого рухливого типу вищої нервової діяльності, сильного врівноваженого інертного, сильного неврівноваженого та слабого, по 20 голів у кожній. Перший окрол був отриманий у березні, а другий – у червні, вік кролиць 7 та 10 місяців відповідно до окролів. Досліджувалися такі показники: жива маса кролиць при паруванні, багатоплідність, збереженість кроленят у підсисний період, молочність кролиць, жива маса кроленяти при відйомі на 30 день. Вплив типу вищої нервової діяльності на показники відтворювальних якостей кролиць був підтверджений за допомогою дисперсійного аналізу.

Дослідженнями встановлено, що найкращі показники відтворювальних якостей були притаманні кролицям сильного врівноваженого рухливого типу вищої нервової діяльності. Показники багатоплідності, молочності, збереженості кроленят у підсисний період за I окрол склали 8,8 гол; 4,8 кг; 92 % відповідно. Їх середня жива маса при першому паруванні мала проміжне положення і склала 4,4 кг, що на 0,6 кг менше ніж у кролиць сильного врівноваженого інертного та на 0,8 і 0,3 кг більше ніж у кролиць слабого та сильного неврівноваженого типів відповідно. Жива ж маса кроленят при відйомі на 30 день була найбільшою у гніздах кролиць сильного неврівноваженого типу, що обумовлено низькою багатоплідністю.

Найгірші показники відтворювальних якостей мали кролиці слабого типу вищої нервової діяльності. З наступним окролом динаміка показників відтворювальних якостей відповідно типу ВНД не змінюється.

Ключові слова: кролиці, тип вищої нервової діяльності, відтворювальні якості, жива маса, багатоплідність, молочність, збереженість кроленят.

Нервова система кожної тварини має свої індивідуальні особливості, і те, як реагує тварина на виникаючі потреби залежить від його нервової системи. Врахування особливостей нервової системи тварини при підборі способу утримання, годівлі, транспортування – обов'язкова умова досягнення при-

йнятного результату.

Протягом всього свого життя тварина піддається дії численних негативних стресів, в результаті яких не тільки знижує продуктивність, але і помітно втрачає у вазі, слабшає, втрачає опірність до захворювань і як наслідок тваринницькі підприємства і ферми

несуть значні економічні втрати. Наслідки від впливу стресу залежать від нервової системи тварини, сили і тривалості впливу негативного стресового чинника.

Одна з основних характеристик індивідуальних особливостей поведінки тварин – тип вищої нервової діяльності (тип ВНД). Типи ВНД визначаються силою нервової системи, її рухливістю і зрівноваженістю (за І. П. Павловим) [6,7].

Сила нервової системи – здатність витримувати сильне і тривале навантаження. Чим нервова система сильніша, тим більш спокійно тварина реагує на сильні подразники, якого б походження вони не були. Гучний хлопок, світловий спалах, навантаження при перевезеннях викликають у тварини з сильною нервовою системою орієнтовну реакцію, але не страх. Впевнено оцінити цю якість можна також за тим, як тварина реагує на больові подразники. Тварина з сильною нервовою системою легко переносить великі психологічні і фізичні навантаження, пов'язані з інтенсивним використанням. Сильна нервова система – це тривала і постійна продуктивність (прирости, молочна продуктивність) у складних мінливих умовах і при наявності відволікаючих подразників.

Рухливість нервової системи – це переважна швидкість протікання нервових процесів. Рухливі тварини постійно активно рухаються, активно реагують на подразники, заспокоюються тільки після того, як отримують достатнє фізичне, або психічне навантаження. Але після цього такі тварини швидко відновлюються і відновлюють продуктивність. У рухливих тварин звички (наприклад, на час годівлі) ви-

робляються швидко, але мають властивість так само швидко згасати. Тварина з малорухомою нервовою системою при змінах ритму життя відновлює продуктивність набагато довше, однак і вироблені звички в такій тварини зберігаються довше.

Зрівноваженість нервової системи – збалансованість процесів збудження і гальмування. Неврівноважені тварини неадекватно сильно реагують на відволікаючі шуми і інші подразники, приходять під їх дією у сильне й некероване збудження. У результаті чого, прирости живої маси можуть зупинитися, лактація у корів знижується і т. д. [3,4].

Актуальність. Питанням взаємозв'язку нервової діяльності та функціональних систем організму тварин присвячена значна кількість робіт. Повідомляється про вплив основних показників збудження та гальмування в корі півкуль великого мозку на процеси обміну речовин [4], лактації [2], гемостазу [1] тощо. Ці дослідження, а також вивчення впливу типу вищої нервової діяльності (ВНД) на продуктивність тварин проведені, в основному, на великій рогатій худобі та свинях [2,3,5,8]. У зв'язку з цим, дослідження умовно-рефлекторної діяльності та її впливу на відтворювальні якості кролиць, є актуальним і дозволяє виробити заходи з врахуванням типу ВНД при здійсненні зоотехнічних заходів, зокрема комплектування маточного стада.

Мета дослідження – встановити у перевіряємих кролиць тип вищої нервової діяльності та з'ясувати його вплив на показники відтворювальних якостей за два суміжні окроли.

Матеріали і методи дослідження.

Досліди проведені в 2016 р. на перевірених кроличках порід каліфорнійська та новозеландська біла в умовах промислової технології виробництва кролятини. Для вивчення впливу на показники відтворювальних якостей у кролиць встановлювали тип вищої нервової діяльності згідно з методикою визначення типів ВНД у свиней [5,9,10]. Методика визначення базується на спостереженні за поведінкою кролиць в індивідуальних клітках, за реакцією тварини на експериментатора, за реакцією голодної тварини на подачу корму, а також за реакцією на несподівані звукові та зорові подразники і за швидкістю утворення умовних рефлексів. Висновки про тип вищої нервової діяльності робили за перші 15-20 хвилин експерименту за допомогою швидких експрес-тестів оцінки сили, врівноваженості та рухливості коркових процесів тварин. При аналізі результатів досліджень кроличок розділяли:

1. За силою нервових процесів:

- сильні (4 умовні одиниці - у.о.) – тварини їдять корм відразу або ж з другої-третьої подачі. На несподіваний звуковий подразник не реагують або реакція дуже слабка – ледь здригаються;

- середньої сили (3 у.о.) – починають їсти з годівниці не відразу, але швидко, на 4-6-ту подачу. Корм поїдають охоче. На несподіваний звуковий подразник реакція середня – здригаються, дивляться на експериментатора, але продовжують їсти;

- з недостатньою величиною сили нервових процесів (2 у.о.) – починають їсти з годівниці, але дуже неспокійно, весь час бігають по клітці, але попри це підходять до годівниці та

їдять, згодом знову починають поводити себе неспокійно. На несподіваний звуковий подразник реакція дуже сильна. Тварини починають непокоїтися, бігати по клітці, стукають задніми лапами об підлогу. Згодом можуть продовжити їсти корм;

- слабкі (1 у.о.) – тварини не звикають їсти з годівниці взагалі, перекидають її, не звертаючи увагу на корм. Весь час сильно непокоються.

2. За врівноваженістю процесів збудження і гальмування:

- врівноважені (4 у.о.) – поведінка при переробці та згасанні спокійна. Уважно стежать за підходами експериментатора. Рухи впевнені, чіткі. Дивляться на експериментатора. Згасання настає швидко, після 1-6 непідкріплень умовного подразника безумовним;

- врівноважені, з деякою перевагою процесів збудження (3 у.о.) – у досліді по переробці й згасанню менш спокійні: тягнуться до експериментатора, лижуть руки, рухи менш чіткі, можуть їсти з годівниці, але оглядаються на порожню годівницю або ж інколи нюхати її. У перервах між підходами дивляться на експериментатора. Згасання настає повільніше – після 7-12 непідкріплень;

- неуврівноважені (2 у.о.) – поведінка при переробці й згасанні дуже неспокійна: тварини непокоються, буцають задніми кінцівками, вигрібають корм, але все ж виявляють деякий інтерес до корму, іноді їдять його, можуть звикати до корму та нормально їсти його з годівниці. Згасання виробляється важко, після 13-19 непідкріплень, при цьому рухові реакції до годівниці то припиняються, то відновлюються, тварина може бігати по клітці, поводить себе дуже неспокійно;

- слабкі (1 у.о.) – при переробці та згасанні умовних рефлексів тварина дуже неспокійна, не реагує на дослід, лякається, бігає по клітці, корм не їсть, згасання якщо і виробляється, то після більше, ніж 20 непідкріплень.

3. За рухливістю нервових процесів:

- висока рухливість (4 у.о.) – при переробці та згасанні спокійні. Рухи чіткі, впевнені. Легко роблять 3-4 переробки;

- середня рухливість (3 у.о.) – поведінка при переробці й згасанні менш чітка. Роблять дві-три переробки;

- інертні нервові процеси (2 у.о.) – тварини дуже важко роблять переробки, можуть не зробити жодної, максимум одну, весь час звертають увагу на місце, де корм був до цього, можуть поводити себе неспокійно, втрачати інтерес до корму навіть при його присутності та відчутті голоду;

- слабкі (1 у.о.) – не реагують на дослід.

За результатами випробувань було сформовано 4 дослідні групи тварин: сильного врівноваженого рухливого типу ВНД (СВР), сильного врівноваженого інертного (СВІ), сильного нерівноваженого (СН) та слабого типу ВНД (С), по 20 найбільш яскравих представниць кожного типу ВНД в групі. Після формування дослідних груп, виявляли кролиць в охоті, зважували їх на медичних вагах та парували вранці і ввечері. Через 5 днів парування повторили з метою виявлення прохолостілих кролиць.

Показники відтворювальних якостей досліджували за два суміжні окроли. Перший окрол був отриманий у березні, а другий – у червні, вік кролиць

7 та 10 місяців відповідно до окролів. Досліджувалися такі показники: багатоплідність, збереженість кроленят у підсисний період, молочність кролиць, жива маса кроленяти при відйомі на 30 день. Статистичну обробку отриманих даних здійснювали з використанням програм аналізу даних Microsoft Excel. Вплив типу вищої нервової діяльності на показники відтворювальних якостей кролиць був підтверджений за допомогою дисперсійного аналізу.

Результати дослідження та їх обговорення.

У таблиці 1 наведені дані дослідження живої маси перед першим паруванням кролиць та показники їх відтворювальних якостей у відповідності за типом вищої нервової діяльності. З метою визначення вірогідності, отримані дані порівняні із середніми показниками I окролу по стаду.

Дослідженнями встановлено, що найкращі показники відтворювальних якостей були притаманні кролицям сильного врівноваженого рухливого типу вищої нервової діяльності. Показники багатоплідності, молочності, збереженості кроленят у підсисний період за I окрол склали 8,8 гол; 4,8 кг; 92 % відповідно. Їх середня жива маса при першому паруванні мала проміжне положення і склала 4,4 кг, що на 0,6 кг менше ніж у кролиць сильного врівноваженого інертного та на 0,8 і 0,3 кг більше ніж у кролиць слабого та сильного нерівноваженого типів відповідно. Жива ж маса кроленят при відйомі на 30 день була найбільшою у гніздах кролиць сильного нерівноваженого типу – 582 г, що обумовлено низькою багатоплідністю (6,6 гол).

Таблиця 1. Показники відтворювальних якостей перевіряємих кролиць, відповідно їх типу вищої нервової діяльності, n = 20, ($\bar{X} \pm S_x$)

Показники	У середньому по стаду	Тип вищої нервової діяльності			
		СВР	СВІ	СН	С
Жива маса при паруванні, кг	4,2±0,37	4,4±0,31	5,0±0,22**	4,1±0,17	3,6±0,25*
Багатоплідність, гол	7,2±0,22	8,8±0,47**	8,0±0,53*	6,6±0,44	6,4±0,32*
Збереженість кроленят у підсисний період, %	82±3,8	92±2,8*	84±3,5	78±4,1	90±3,8*
Молочність кролиць, кг	3,9±0,24	4,8±0,42**	4,5±0,26*	3,6±0,31	3,4±0,22
Жива маса кроленят при відйомі, г	482±5,5	442±7,2*	407±6,3**	582±8,1***	508±7,4

Примітка: * - P>0,95; ** - P>0,99; *** - P>0,999

Доречно вказати, що самки вищевказаного типу вищої нервової діяльності проявляли агресивну поведінку до оператора (кусалися та верещали) при спробі оглянути гніздо у їх присутності. Якщо ж кролення випадало із гнізда і протягом 10-15 хв не було повернено, то у більшості випадків кролиця його затоптувала. Тому з метою збереження приплоду, операторам приходилося «викідишів» підкладати під

інших кролиць.

При комплексній оцінці найгірші показники відтворювальних якостей мали кролиці слабкого типу вищої нервової діяльності.

У таблиці 2 наведені дані дослідження живої маси перед другим паруванням кролиць та показники їх відтворювальних якостей у відповідності за типом вищої нервової діяльності.

Таблиця 2. Показники відтворювальних якостей кролиць другого окролу, відповідно їх типу вищої нервової діяльності, n = 20, ($\bar{X} \pm S_x$)

Показники	У середньому по стаду	Тип вищої нервової діяльності			
		СВР	СВІ	СН	С
Жива маса при паруванні, кг	5,2±0,33	5,4±0,41	6,0±0,34**	5,1±0,22	4,6±0,27*
Багатоплідність, гол	7,6±0,31	8,9±0,32**	8,2±0,44*	6,8±0,38	6,7±0,42**
Збереженість кроленят у підсисний період, %	84±2,5	90±3,3*	85±5,5	79±6,1*	93±3,5
Молочність кролиць, кг	4,2±0,33	5,4±0,51**	4,7±0,21*	3,8±0,33	3,9±0,42
Жива маса кроленят при відйомі, г	491±6,1	462±7,0	437±5,2*	592±8,4**	522±6,3

Примітка: * - P>0,95; ** - P>0,99; *** - P>0,999

З наступним окролом динаміка показників відтворювальних якостей

відповідно типу ВНД не змінюється. Найкращими вони залишилися у кро-

лиць сильного врівноваженого рухливого типу вищої нервової діяльності: 8,9 голів багатоплідність, 90 % збереженість кроленят у підсосний період, 5,4 кг молочність. Жива ж маса кроленят при відйомі в 30 днів була менше чим середня по стаду і склала 462 г. Але ж це пояснюється найбільшою багатоплідністю та високим відсотком збереженості кроленят у підсисний період. Як правило, кроленята із багатоплідних окролів у подальшому проявляють компенсаторний ріст і до забою вірогідно не відрізняються за живою масою від кроленят, яких було народжено сім та менше. Доречно також вказати на те,

що з віком у кроличок збільшується жива маса на 20-25 %, що зумовлено подальшим ростом організму тварини та в незначній мірі покращуються відтворювальні якості (різниця між першим та другим окролами невірогідна).

Отже, відтворювальні якості кролиць більшою мірою зумовлені генотипом тварини і за результатами першого окрола доцільно формувати основне стадо. Результати проведеного дисперсійного аналізу впливу типу вищої нервової діяльності на живу масу кролиць перед паруванням та їх відтворювальні якості наведені у таблиці 3.

Таблиця 3. Аналіз сили впливу типу вищої нервової діяльності на живу масу кролиць перед паруванням та їх відтворювальні якості

Джерело мінливості	Дисперсія (С)	Число ступенів свободи (k)	Варіанса (σ^2)	Дисперсійне відношення (F)	Сила впливу (η^2)
збереженість кроленят у підсисний період					
Фактор впливу	186,70	2,00	93,35	7,09	0,20
Залишкова (Z)	750,55	57,00	13,17	X	0,80
Сумарна (Y)	937,25	59,00	X	X	X
молочність кролиць					
Фактор впливу	11,70	2,00	5,85	13,72	0,33
Залишкова (Z)	24,30	57,00	0,43	X	0,68
Сумарна (Y)	36,00	59,00	X	X	X
жива маса при відсадці у 30-денному віці					
Фактор впливу	78915,90	2,00	39457,95	33,40	0,54
Залишкова (Z)	67346,50	57,00	1181,52	X	0,46
Сумарна (Y)	146262,40	59,00	X	X	X
багатоплідність					
Фактор впливу	104,22	2,00	7,99	5,02	0,10
Залишкова (Z)	258,34	57,00	10,22	X	0,90
Сумарна (Y)	362,56	59,00	X	X	X
жива маса кролиць перед паруванням					
Фактор впливу	44,21	2,00	3,94	3,52	0,05
Залишкова (Z)	157,28	57,00	6,47	X	0,95
Сумарна (Y)	201,49	59,00	X	X	X

Результати проведеного дисперсійного аналізу свідчать про високий вірогідний вплив типу вищої нервової діяльності на живу масу кроленят при відсадці у 30-денному віці, молочність кролиць та збереженість кроленят у підсисний період, відповідно 54, 33 та 20 %. За таблицею Фішера вірогідність перевіряваної гіпотези складає 0,999.

На багатоплідність кролиць та живу масу кролиць перед паруванням вплив типу вищої нервової діяльності виявився незначний і склав 10 та 5 %.

Висновки. Отже, найкращі показники відтворювальних якостей були притаманні кролицям сильного врівноваженого рухливого типу вищої нерво-

вої діяльності. Найгірші ж показники відтворювальних якостей мали кролиці слабого типу вищої нервової діяльності. З наступним окролом динаміка показників відтворювальних якостей відповідно типу вищої нервової діяльності не змінюється. З віком у кроличок збільшується жива маса на 20-25 %, що зумовлено подальшим ростом організму тварини. Дисперсійним аналізом встановлений високий вірогідний вплив типу вищої нервової діяльності на живу масу кроленят при відсадці у 30-денному віці, молочність кролиць та збереженість кроленят у підсисний період.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. 1. Азар'єв В. В., Карповский В. І., Криворучко Д. І., Трокоз В. О., Костенко В. М., Гаріна С. М. Вплив типу вищої нервової діяльності на кількість тромбоцитів в крові корів при адаптації до змін умов утримання. Вісник Сумського національного аграрного університету. — 2006. — Вип. 7 (17) — С. 5-8.
2. 2. Камбур М. Д., Замазій А. А., Пікхтірова А. В. Звичайний склад молозива та молока свиноматок різних типів вищої нервової діяльності. Вісник Сумського національного аграрного університету: серія «Ветеринарна медицина». — 2012. — Вип. 1 (30). — С. 25—28.
3. 3. Карповский В. І. Типи вищої нервової діяльності великої рогатої худоби та характер адаптаційних реакцій на дію зовнішніх подразників. Автореф. дисс. докт. вет. наук. — Київ, 2011. — 44 с.
4. 4. Карповский В. І., Трокоз В. О., Журенко О. В., Криворучко Д. І., Костенко В. М., Азар'єв В. В. Особливості електронної активності головного мозку на фоні рефлексу молоковіддачі у корів різних типів вищої нервової діяльності. Вісник Білоцерківського державного аграрного університету — 2005. — Вип. (33) — С. 61-69.
5. 5. Карповский В. І., Трокоз В. О., Трокоз А. В., Пузір В. В., Василів А. П. Методика вивчення умовно-рефлекторної діяльності свиней. Науковий вісник ветеринарної медицини: Збірник наукових праць Білоцерківського національного аграрного університету. — Вип. 8 (87). — С. 50—54.
6. 6. Кобіш А. І. Особливості перебігу стресу різного походження в корів у залежності від типів вищої нервової діяльності. Автореф. дисс. канд. наук. — Київ, 2006. — 19 с.
7. 7. Науменко В. В., Дячинський А. С, Демченко В. Ю., Дерев'янка І. Д. Фізіо-

логія сільськогосподарських тварин. — К.: Сільгоспосвіта, 1994. — 509 с.

8. 8. Науменко В. В. Особливості умовно-рефлекторної діяльності, типи нервових систем та їх зв'язок із деякими вегетативними функціями у свиней. Науковий вісник національного аграрного університету. — 2004, Вип. 78. — С. 13—34.

9. 9. Трокоз В. О., Карповський В. І., Трокоз А. В., Пузір В. В., Василів А. П. Спосіб визначення типів вищої нервової діяльності свиней. Патент України, № 70344. — 2012.

10. 10. Трокоз В. О. Умовно-рефлекторна діяльність і типологічні властивості нервової системи свиней під впливом зовнішнього подразника. Науковий вісник національного аграрного університету. — 2004. — Вип.78. — С. 196—206.

REFERENCES

11. Azar'ev V. V., Karpovskiy V. I., Kryvoruchko D. I., Trokoz V. O., Kostenko V. M., Garina S. M. Vplyv typu vyschoyi nervovoyi diyal'nosti na kil'kist' trombocytiv v krovі koriv pry adaptaciyi do zminy umov utrymannya. Visnyk Sums'kogo nacionalnogo agrarnogo universytetu. — 2006. Iss. 7 (17) — pp. 5–8.

12. Kambur M. D., Zamazyi A. A., Pikhhirova A. V. Zhymnokyslotnyi sklad molozyva ta moloka svynomatok riznykh typiv vyschoyi nervovoyi diyal'nosti. Visnyk Sums'kogo nacionalnogo agrarnogo universytetu: striya «Veterynarna medycyna». — 2012. — Iss. 1 (30). — pp. 25–28.

13. Karpovskiy V. I. Typy vyshchoyi nervovoyi diyal'nosti velykoyi rohatoyi khudoby ta kharakter adaptacijnykh reakcij na diu zovnishnikh podraznykiv. Avtoref. diss. dokt. vet. nauk. Kyiv, 2011. — 44 p.

14. Karpovskiy V. I., Trokoz V. O., Zhurenko O. V., Kryvoruchko D. I., Kostenko V. M., Azar'ev V. V. Osoblyvosti electrychnoyi actyvnosti holovnoho mozku na foni reflexu molokoviddachi u koriv riznykh typiv vyschoyi nervovoyi diyal'nosti. Visnyk Bilotserkivskogo derzhavnogo agrarnogo universytetu — 2005. — Iss. (33) — pp. 61–69.

15. Karpovskiy V. I., Trokoz V. O., Trokoz A. V., Puzyr V. V., Vasyliv A. P. Metodyka vyvchennya umovno-reflektornoyi diyal'nosti svynei. Naukovyi visnyk veterynarnoyi medycyny: Zbirnyk naukovykh prac' Bilitserkivskogo nacionalnogo agrarnogo universytetu. — Iss. 8 (87). — pp. 50–54.

16. Kobish A. I. Osoblyvosti perebihu stresu riznoho pokhodzhennya v krov u zalezhnosti vid typiv vyschoyi nervovoyi diyal'nosti. Avtoref. diss. kand. vet. nauk. — Kyiv, 2006. — 19 p.

17. Naumenko V. V., Dyachyns'kyi A. S., Demchenko V. YU., Derev'yanko I. D. Fiziolohiya sil'skohospodars'kykh tvaryn. — K.: Sil'hosposvita, 1994. — 509 s.

18. Naumenko V. V. Osoblyvosti umovno- reflektornoyi diyal'nosti, typy nervovoyi systemy ta yikh zvyazok iz deyakymy vehetatyvnymy funkciyamy u svynei. Naukovyi visnyk nacionalnogo agrarnogo universytetu. — 2004, — Iss. 78. — pp. 13–34.

19. Trokoz V. O., Karpovskiy V. I., Trokoz A. V., Puzyr V. V., Vasyliv A. P. Sposib vyznachennya typiv vyschoyi nervovoyi diyal'nosti svynei. Patent Ukraine, no. 70344. — 2012.

20. Trokoz V. O. Umovno-reflektorna diyal'nist' i tipolohichni vlastyvoli nervovoyi systemy svynei pid vplyvom zovnishn'oho podraznyka. Naukovyi visnyk nacionalnoho agrarnogo universytetu. — 2004. — Iss. 78. — pp. 196–206.

INFLUENCE OF TYPE OF HIGH NERVOUS ACTIVITY ON REPRODUCTIVE QUALITY OF RABBITS OF SPECIALIZED MEAT BREEDS

A. O. Pogorelova - *postgraduate Student of the Poultry Industry Department, Quality and Safety of Mykolaiv NAU*

The influence of the type of higher nervous activity on the indices of reproductive qualities of rabbits tested for the first two adjacent pores of Californian and New Zealand white breeds was studied. Four experimental groups were formed: a strong, balanced, mobile type of higher nervous activity, a strong, balanced inert, strong unbalanced and weak, with 20 goals in each. The first assertion was received in March, and the second in June, the age of rabbits was 7 and 10 months in accordance with the degrees. The following indices were investigated: live weight of rabbits during fermentation, multiplicity, persistence of rabbits in the subsistence period, rabbit milk, live weight of rabbits when taken for 30 days. The influence of the type of higher nervous activity on the indices of reproductive qualities of rabbits was confirmed by a dispersion analysis.

Studies have shown that the best performance of reproductive qualities was inherent in rabbits of a strong, balanced, mobile type of higher nervous activity. Indicators of multiplicity, milk yield, and persistence of rabbits in the subsistence period for 1 okrol made 8.8 goals; 4.8 kg; 92% respectively. Their average live weight during the first steaming had an intermediate position and amounted to 4.4 kg, which is 0.6 kg less than in rabbits of strong balanced inert, and 0.8 and 0.3 kg more than in rabbits of weak and strong unbalanced types, respectively. The live weight of rabbits at day 30 was the largest in rabbits nests of a strong unbalanced type due to low fertility.

The worst performance indicators were rabbits of the weak type of higher nervous activity. With the following, the dynamics of indicators of reproductive qualities, respectively, type of GNI does not change.

Key words: rabbits, type of higher nervous activity, reproductive qualities, live weight, multiplicity, milk yield, persistence of crowns.

ВЛИЯНИЕ ТИПА ВЫСШЕЙ НЕРВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ВОСПРОИЗВОДИТЕЛЬНЫЕ КАЧЕСТВА КРОЛЬЧИХ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ МЯСНЫХ ПОРОД

A. A. Pogorelova - *аспирант кафедры птицеводства, качества и безопасности продукции Николаевского НАУ*

Изучено влияние типа высшей нервной деятельности на показатели воспроизводства качеств проверяемых крольчих за первые два смежных окрота пород калифорнийская и новозеландская белая. Было сформировано 4 исследовательские группы: сильного уравновешенного подвижного типа высшей нервной

деятельности, сильного уравновешенного инертного, сильного неуравновешенного и слабого, по 20 голов в каждой. Первый окрол был получен в марте, а второй - в июне, возраст крольчих 7 и 10 месяцев соответственно окролов. Исследовались такие показатели: живая масса крольчих при спаривании, многоплодие, сохранность крольчат в подсосный период, молочность крольчих, живая масса крольчат при отъёме на 30 день. Влияние типа высшей нервной деятельности на показатели воспроизводства качеств крольчих был подтвержден с помощью дисперсионного анализа.

Исследованиями установлено, что лучшие показатели воспроизводственных качеств были присущи крольчих сильного уравновешенного подвижного типа высшей нервной деятельности. Показатели многоплодия, молочности, сохранности крольчат в подсосный период за I окрол составили 8,8 гол; 4,8 кг 92% соответственно. Их средняя живая масса при первом спаривании имела промежуточное положение и составила 4,4 кг, что на 0,6 кг меньше чем у крольчих сильного уравновешенного инертного и на 0,8 и 0,3 кг больше чем у крольчих слабого и сильного неуравновешенного типов в соответствии. Живая же масса крольчат при отъёме на 30 день крупнейшей в гнездах крольчих сильного неуравновешенного типа, что обусловлено низкой многоплодием.

Худшие показатели воспроизводительных качеств имели крольчихи слабого типа высшей нервной деятельности. Со следующим окролом динамика показателей воспроизводства качеств в соответствии типа ВНД не меняется.

Ключевые слова: крольчихи, тип высшей нервной деятельности, воспроизводственные качества, живая масса, многоплодие, молочность, сохранность крольчат.